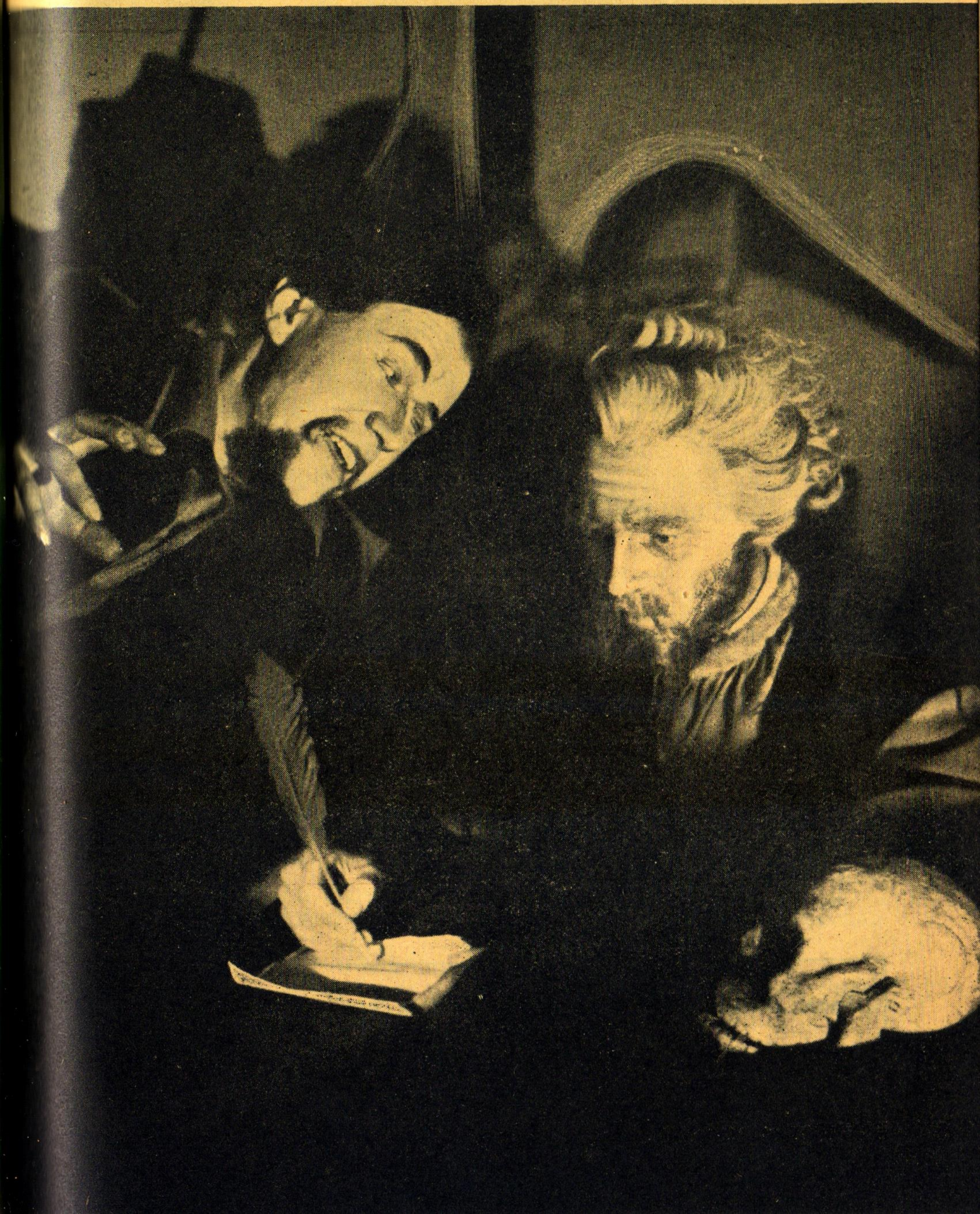

DRAMATICKÉ STUDIO „ČIN“ DO NYMBURKA

Nahoře Miroslav BÍLEK a Rudolf KNAPP jako Faust a Wagner v 2. obraze dramatu.

(foto Truncěk)

Kvas nitra.

Faust by neměl být jen doménou velkých divadel. Povstal skoro z lidové pověsti, je tak dramaticky dvojznačný, jak dovede být jen lidová migrační látka tohoto druhu a jako divadelní problém, zbavený literárního nimbu, je stejně dokonale prostý i stejně velký emoční fantasií, jako ona. I Goethova a právě Goethova řeč je řečí lidskou, i jeho Faust je člověkem, jehož lidský osud je fantasií právě jen do té míry, do jaké je fantasií lidskou. A přece zůstává problém — jaké herce pro Fausta, jaké jeviště, jaké obecnstvo?

M. BÍLEK a D. PAPEŽ v hlavních postavách Fausta a Mefista

foto Truncěk

Herce plné herecké fantasiie a prázdné řemesla? Jeviště krajně uvolněné pro živé vidění této fantasiie a při tom krajně sevřené neustále jasně motivovanou pozemskostí? Obecnstvo, žádající hru o sobě a schopné býti divadelně nadšeno především sebou samým? Snad — ale to není všechno, je zde ještě režisér, jsou davové scény, je choreografie a hudba — a kromě toho — na začátku i na konci Goethův Faust — jako dílo, předpokládající zase dílo — jako nejživější lidová a lidská psaná tragédie — předpokládající zase absolutní živost a geniálně lidovou dramatickosti hrané tragédie. Snad tak nějak by postavil dramaturg Fausta před své divadlo, i kdyby bylo sebe- menší a sebechudší. Cesty divadla jsou tak zvláštní, že je docela dobře možno, že za padesát let bude odvahou Fausta nehrát, tak je dnes odvahou hrát jej. Proto není žádný paradox, když říkám, že Faust na jevišti je i bez Goethova Fausta problém faustovský, je problém faustovských lidí a umělců, který je ovšem společný s obrazem Fausta, jak jej kreslí Mefistofeles Pánubohu:

»Kvas nitra do dálek jej žene
a že je bláznem, zpola zná.«

Tak i divadlo, hrající Fausta, zná jen zpola svou odvalu, kterou by poznalo cele teprve tehdy, když by se mu podařilo cele zahrát Fausta. Když se mu to nepodaří, nemá ani zbývající polovina jeho odvahy žádnou cenu.

Je příznačné, že k Faustovi mají nejbližší staří filosofové a estetikové, které Goethe tolik nenáviděl a kterými je asi právě proto nejvíce hodnocen a — mladí lidé, kteří se nikdy nedosytí obdoby pro ta hrdinská leta, v nichž člověk »od zá-

dosti k rozkoši je štván, v rozkoši hyne touhou po žádosti« a kteří Goethovi vždycky zůstali tragickým, neustále řešeným a nikdy nedořešeným problémem. Vždyť není sporu o tom, že ve Faustovi je něco wertherovského, že Werther je jednou tváří Fausta, tváří tak jednoznačnou, jak je jí schopno být jen spontánní mládí. Ale Faust je jistě víc. Překonává Wertherovu smrt neustálými akcemi plnými živého umírání a života nejvíce umírajícího nejživotnějšími okamžiky. Faust je bláznovským kvasem světa, k jehož provedení není potřeba o nic víc, než jeho básníku: »já neměl nic a přece dost, pud za pravdou a k báji přichylnost. — A tak jsem se na vědu magie dal — abych to všechno vyzvěděl, jaký je světa vnitřní tmel.«

Věčný student? Proč ne? Werther ve starším vydání? Proč ne? Ale to je pořád jen jedna tvář a hra má zapotřebí obou. Jedině v jejich spojení je možný faustovský kvas. Nuže — kde je ta druhá? Divadlo ji může těžko nalézt, neuvědomí-li si, že Faust není jen kvasem nitra, že je ještě víc, než Werther, že je —

Bobina ANDRESKOVÁ
(Marta) a **Miloš VÁVRA**
(Valentin)

foto Truneček

divadelně nejvíce ze všeho — tragickým kvasem světa, světového řádu, že je sršením jisker z ohniska konfliktu, v němž kromě štvání od žádosti k rozkoši je i povzdech měšťana: »ať svět je vzhůru nohama! Jen u nás ostaň to jak bylo!«. Jedině v jevištní evokaci světového kvasu najde provedení Fausta jeho druhou tvář, tvář — Mefistofela. Jedině tím, jak ukáže, co je na Faustovi mefistofelské a co je na Mefistu faustovského, vytvoří ze hry skladebné dílo harmonické, to jest nejvyšší účinnosti.

Nezbývá, než vésti obecnost toutéž cestou s sebou, tak, aby strženo divadlem, přece se od něj zklamaně odvracelo, jakoby vědomo toho, že čím lepší hra, tím neuhasitelnější žízeň po nových jevištních visích probouzí. Neboť i obecnost této tragédie má to trpce šťastné právo — býti faustovské a jen tehdy, stane-li se součástí všeho »hemžení«, dorazí svou dlouhou pouť až k veršům, jimiž Faust končí svůj život:

»poslední závěr moudrosti je ten:
jen pak jsi hoden svobody a žití,
když rveš se o ně den co den.«

Pavel Tkadlec.

Uznání našemu provedení „Fausta“.

Všichni hrající členové tohoto ochotnického souboru si zřejmě byli vědomi tíže předsevzatého úkolu. Jejich odpovědnost se projevila cudností a vkusem inscenace. Uměli role nazpamět. Přednášeli verše úsilovně podle jejich smyslu. Mluvili čistě. Jejich představení mělo deklamační úroveň. To jsou ctnosti Papežovy ochotnické inscenace této velebásně.

Sám Děda Papež, ze všech mající nejbliž k živé bytosti »ducha, jenž popírá«, ponechává ovšem mimo svůj pečlivý výkon (s pěkným rytmem přednesu) ironickou tvář dábelské negace Mefistofelovy a ostatní daleko za ním míjejí své postavy, protože mučivá dychtivost po poznání starého i žhavé erotické toužení mladého Fausta zůstane z dosahu pozorné recitace Miroslava Bílka a ovšem i úhledná Markétka Líby Zelenkové se pohybuje v klidném okruhu čistotné naivity, vzdálena závratnosti citové propasti; v menších rolích vhodně představuje Jiříčnův jelimánkovského žáka a Knapp tuhého knihomola ve Wagnerovi. Masky i kostymy byly dobré. Režijní i scénické řešení Papežovo účelné a obratné, zvláště při omezených možnostech.

Divadlo herců z libosti. ...inscenace klasického rozměrného díla, zmáhající herecky, režijně i výtvarně za tíživých podmínek složitost dramatické básně, ukazuje spíše ctěhodné sebevědomí než cílevědomí. Řekněme si hned, že vypnulo se k výkonům neobyčejně zdařilým v mezích daných možností. Bez napovědy, z paměti procházel soubor dvaceti obrazy, pro něž režie a výprava D. Papeže našla jednoduchý rámec, doplňovaný jednotlivostmi k vystižení dramatického vypětí i básnického okouzlení. Důraz na prostotu, na lidové až průzračnosti vedl již výběr ze staršího i nového překladu, ovšem mnohde na úkor stylové čistoty. Projevovalo se to nejpatrněji v Papežově podání Mefista. S podivným hlasovým nasazením vyzníval i odpudlivě a nesrozumitelně, byť až s bravurní jistotou vedl jeho živelnost. Bylo by jí více zapotřebí Faustovi M. Bílka, jenž výraznou tvář starce vyměnil za mladistvou svěžest, jako by zakřiknutou i v prudkosti i v něze, jejíž přemírou obdařila svou Markétu L. Zelenkovou. Ponechala jí prostotu i její líbeznost, ale nedosahovala plné přesvědčivosti její vroucnosti. — Představení bylo zaslouženě sledováno s pozorností zcela naplněným hledištěm a právem odměněno jeho upřímným uznáním tohoto v celku odpovědně a příkladně svědomitě vypracovaného projevu vyspělosti divadla herců z libosti. ej., Národní Politika.

Skupina »ČIN«, řízená D. Papežem, si zřejmě uvědomila smělost pomyslení na geniální Goethovo dílo. Podstoupila zápas s básnickým slovem a překvapila dobrou přípravou. Všichni herci ovládali obtížný, filosoficky hluboký i poeticky vzletný text. Na herecké i technické provedení šli s elánem, posíleným přesvědčením, že »Faust by neměl být jen doménou velkých divadel«. Chtěli asi projít krutou zkoušku. Získali uznání, nikoli výsměch. Dokázali, že vyzráli k vážnějším úkolům. Nejlépe obstál D. Papež jako kohoutovsky laděný Mefistofeles a pak Z. Jiříčnův jako žák. Part Fausta se dobře naučil M. Bílek, Markétu hrála L. Zelenková, Martu B. Andresková. AFŠ, A-Zet.

Možno říci, že se »ČIN« tohoto zatěžkávacího úkolu zhostil se ctí. Herci měli své role zažity a ovládali je tak, že se mohli soustředit i na osobitě podání, jež mělo několik divadelně účinných míst. Fausta, kterého hrál Miroslav Bílek, jsme tu viděli poněkud pasivního, málo osudového a příliš nerozhodného, líbezná byla prostá Markéta L. Zelenkové, dobré B. Andresková a D. Neumannová jako Marta a Líza. V Mefistofelovi rozehrál své herecké finesy D. Papež. V., Národní Práce.

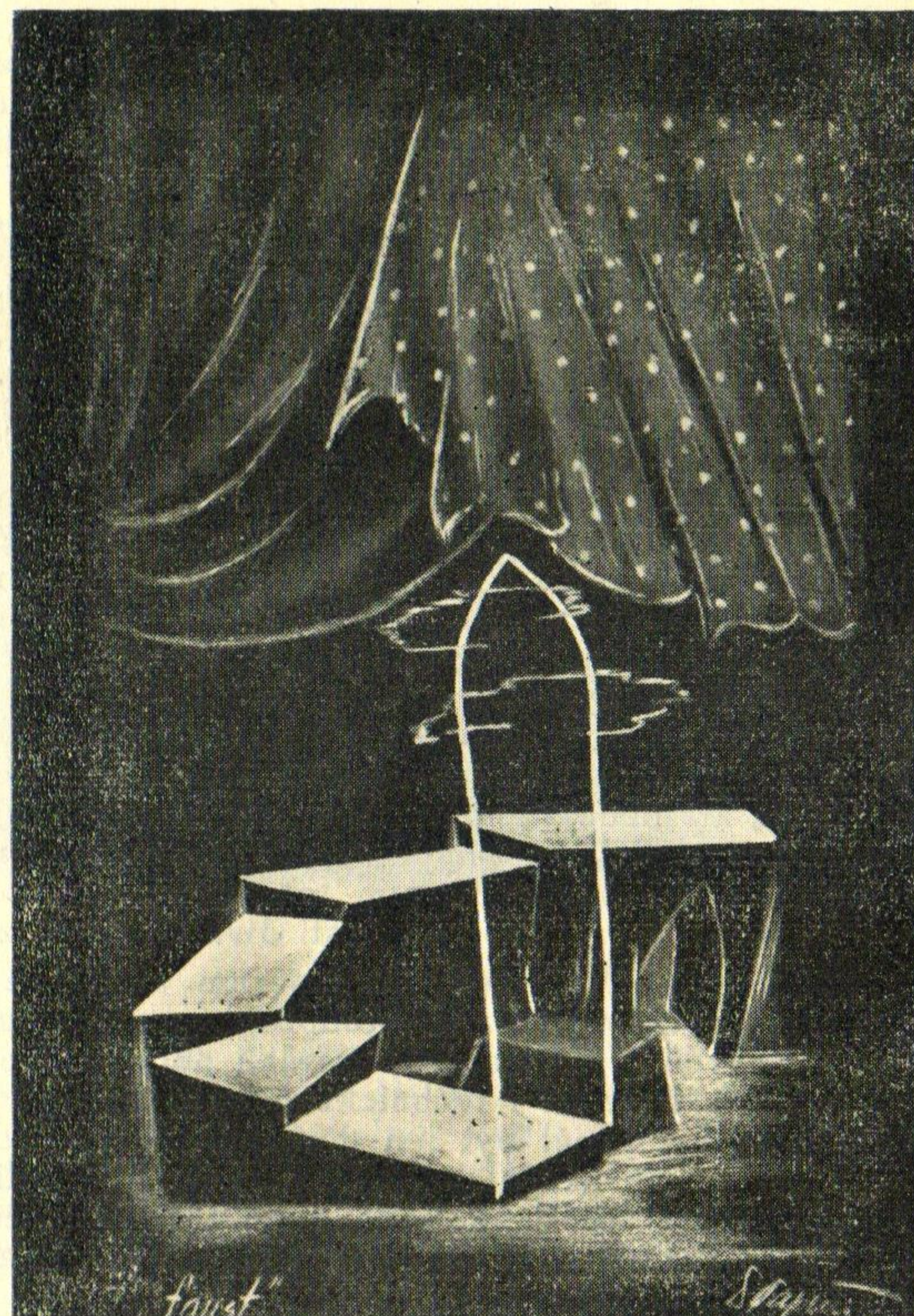
Děda Papež jako Mefisto, byť dikčně i výrazově na ochotníka vysoké úrovně, nepřesvědčoval, neboť ulpěl na povrchu. Ostatní se spokojili deklamací, s výjimkou L. Zelenkové. Režijně tentokrát D. Papež ukázal více než jako herec. Dal dramatu pozoruhodný rytmus. Ještě více pak ukázal jako autor jednoduché, vtipně řešené výpravy, dobře osvětlované a pěkně barevně vyladěné. V režii a výpravě byl největší klad večera. -in., Polední list.

Faust na ruby. Usmyslí-li si ochotníci hrát slavného Goethova Fausta, ne-
lze to kvalifikovat jako čin dramaturgický, ale jako odvalu. A také jen z tohoto
hlediska, lze posuzovat ochotnickou reprodukci básně, se kterou se obtížně vy-
rovnávají největší profesionální divadla.

Nadšenci se odvážili něčeho, na co jejich síly ještě nestačí, ale tento smělý
pokus byl dobrou příležitostí k změření umělecké úrovně souboru. Papežova režie
splnila své poslání a jeho barevně vyrovnaná výprava překvapovala.

-jsk., Pražský list.

Kdo pochybovačně očeká-
val, že ochotníci z »ČINU«
zklamou, zmýlil se. Nezkla-
mali, splnili, co slibovali. Nej-
více se uplatnil Déda Papež
a to skutečně úspěšně hned
trojnásobně: jako představitel
Mefista, jako režisér a jako
autor výpravy. Na hereckém
podání Mefista se ovšem
obráží vzor Eduarda Kohou-
ta, ale nikoliv ke škodě vlast-
ního podání, jež bylo osobitě
procítěné. Herecky znameni-
tě vytvořila Markétka Líba
Zelenková, která opravdu
prožívala její duševní boje.
Ostatní také měli své úlohy
dobře nastudované, ale ne-
stačili na ně plně. Plynulá
režie spolu s barevně vkus-
nou výpravou a dobře uplat-
ňované osvětlení úspěšně pře-
konávaly nedostatky malého
jeviště bez technického zaří-
zení. Dobrá byla kostymní
výprava J. Bělské a dobře
působil i hudební doprovod
R. Knappa. Hlediště ocenilo
snahu herců uznáním. »ČIN«
a jeho vedoucí skutečně uzná-
ní zasluhují, ale věříme, že
nebudou přepínat své síly a
využijí jich k činnosti, která
bude úměrná poslání ochot-
nického divadelního studia:
hlavně přinášení v novém po-
dání nové věci nových autorů.
jkj., Národní Střed.

fotoarchiv »Činu«.
Návrh scény Dédy Papeže
pro Goethova dramatickou básně »FAUST«.

Divadelní týden byl cele ve znamení mládeže. Zahajovala v Papežově Drama-
tickém Studiu »Čin« odvážnou inscenací »Fausta«, na které byla vlastně pozoru-
hodná jen ta odvaha, se kterou se pustili do díla, jež je tvrdým oříškem i pro vel-
kou scénu a zkušené, vyspělé herce. A snad ještě to, že se hrálo bez nápovědy.
Je a zůstane vně poslání ochotníků, kteří si musí zachovati jistou kritičnost, aby
vycítili, co je »nad naši sílu«.

Praha v týdnu.

DRAMATICKÉ STUDIO

Ředitel Déda Papež

„Čin“
v Praze

HÁLKOVO MĚSTSKÉ DIVADLO V NYMBURCE

Neděle 1. listopadu 1942

Začátek o půl 8., konec o 11. hodině

J. W. von GOETHE

FAUST

Dramatická báseň o prologu a 20 scénách v pěti jednáních. - Režie a výprava Déda
PAPEŽ. — Scénická hudba Rudolf Knapp. — Pomocná režie Erhard Martin.
Kostýmy podle návrhů Jitky Bělské provedl Jan Svátek. - Masky Jaroslav Čermák.

O S O B Y :

Faust	Miroslav Bílek
Wagner	Rudolf Knapp
Žák	Erhard Martin
Valentin	Miloš Vávra
Mefistofoles	Déda Papež
Duch	Jaromír Modrý
Markéta	Líba Zelenková
Marta	Bobina Andresková
Líza	Dagmar Neumannová
●	
Chór	

Obrazy: Prolog. — 1. Noc. — 2. Za branou. — 3. Studovna. — 4. Studovna. —
5. Ulice. — 6. Večer. — 7. Procházka. — 8. U sousedky. — 9. Ulice. — 10. Martina
zahrada. — 11. Les a slůj. — 12. Markétčina světnice. — 13. Martina zahrada. —
14. U kašny - městský val. — 15. Ulice před Markétčinými dveřmi. Noc. —
16. Chrám. — 17. Valpuržina noc. — 18. Ponurý den - pole. — 19. Žalář. —
20. Faustova smrt.

Přestávky po 4., 9., 13. a 17. obraze.

Připravujeme: Déda Papež PROKLETÝ BÁSNÍK
Poprvé 12. prosince 1942

Markéta.

foto Truneček

LÍBA ZELENKOVÁ jako Markéta
v dramatické básni Goethově

krásu, zemdlený stonek, zvadlé listěčky. Vstoupil jsem také do Markétčiny světničky, potají, tiše a neviděn, abych mohl pochopit, proč je možno tolik milovat a tolik obětovat — pro jedinou lásku, pro jedinou bolest, pro jednu jedinou touhu. Proč jsi, Markéto, milovala, proč jsi tolik obětovala? Nenacházím odpovědi, myslím si, že odpověď neexistuje vůbec. Osud je příliš krutý a nelitostný, Osud je však i spravedlivý a dobrý. K tobě, Markétko, stávil se od počátku nepříznivě. Proč?

»Po tom všem přemýšlení nezbývá, než abych se zeptal přímo. Je role Markétky aktivní, nebo pasivní, svedla ona, nebo byla svedena, stala se jen běhnou, nebo byla světicí?«

»Herečka v ní vidí světicí. Ano, jen a jen světicí. Proto miluje roli Markétu, proto po ní touží, proto jí naplňuje kus svého hereckého života, proto do ní vkládá kus sebe, svého vlastního JÁ. Souhlasíte?«

»Takovému přiznání nemohu, než věřit, věřit slepě a oddaně. Je to skoro zpo-

(Rozhovor s herečkou.)

Opravdu, vidíte, je to jedna z těch málo rolí, po kterých herečka touží a jimiž může dokonale naplnit svůj život, nebo aspoň jeden z jeho úseků. Kolikrát jsem se zamyslel nad takovou touhou herečky, kolikrát jsem si přál prohlédnout její nitro, naplněné touhou nevýslovnou — dostat se k práci v dramatu — dostat se k vysněné, nebo vytoužené úloze. A myslím, že právě Markéta mezi ně patří, není-li pravda?

Patří. A plným právem. Vmyslete se se mnou do její duše, pojdte se mnou do její světničky, přiblížte se se mnou jejímu srdci.

Čistota, dýchající mládím, půvabem a láskou ke všemu, radostí ze světa a života, věčným dětstvím, které propuká v lásku teprve po čase, teprve tehdy, když na ně zaútočí surový hlas Osudu, teprve tehdy, když přichází neznámý chodec, zastavující se na své pouti životem u každé květině, ne aby k ní přivoněl, ale aby ji utrl, chvíli se jí radoval, ale po čase, vyplýtvav svou touhu, aby ji odhodil do prachu, do bláta nebo dokonce ušlápl její uvaďající

vědění tajemství, je to skoro otevření srdce, možnost nahlédnouti do nitra, do duše, hluboko, hluboko do duše.

A je možno nevěřit, že Markéta byla svedena, anebo ona že svedla svého miláčka?«

»Svede žena, i když je dítětem. Osud jí v tom napomáhá. Vlastně ne Osud, ale Bůh. Ten jí dal krásu, i tu dětskou krásu, ten jí dal touhu, i touhu dítěte, ten jí dal lásku, třeba byla láskou nejprve nevinnou a nepochopenou jinak, než že byla dobrá a krásná a čistá. On chtěl, aby se líbila, On si přál, aby se její život naplnil dříve, než dospěla. Jeho vůlí sešla s cesty ctnosti. Nezapomeňte, co bylo již jednou řečeno. Markéta je světicí. Nesmíme ji špinit, i když jí dáváme vinu. Konečně, stojí psáno: Za vinu trest. A věřte, že svého trestu došla.«

»Ano, ale po trestu přišlo vykoupení?«

»I to je nutné, i to je božské. Markéta žila, milovala, zhřešila, ne svou vinou, ale svým Osudem, musila být potrestána. A nebyl-li její trest zcela spravedlivý, přišlo i vykoupení. I to se stává.«

»A vykoupení pro herečku?«

»Není nikdy ukončením dramatu. Nikdy není konec kouzelných ramp, jejich šero, tma. Vykoupení pro herečku budiž stejné, jako pro naši Markétu. Musí jít svou cestou. Nesmí se ohlížet na nic, na nikoho. Její cíl je před ní, za ní je tma a noc. Před ní se rozkládá život, ten nejbohatší, nejkrásnější. Může se dopustit hříchu, může být sobeckou, musí jí být, ale nikdy se nesmí zastavit na své cestě. Nesmí. Za všechny její hříchy dojde i sdostatek trestů, snad mi rozumíte. Ale nakonec přijde vykoupení. Spočívá v naplnění života, který se skončí krásnou smrtí. Spokojenou, klidnou a radostnou, protože život byl bohatý, byl váš. — Tím přišlo vykoupení. Vidíte tu souvislost s Markétou.«

»Vidím ji docela jasně. Teď také jasně chápu, proč herečka může po úloze Markéty toužit, proč pro ni může mnoho znamenat. Děkuji za těch pár slov.«

Kéž dnešní Markétka žije bohatý a krásný život. Herectví...

Déda Papež.

DROBNOSTI.

Pro příští premiiu studuje režisér Déda Papež Maškovu hradčanskou povídku DCERUŠKA HOSTINSKÉHO, kterou spolu s ČERVNEM Fráni Šrámka uvedlo Studio na konci své první sezony, v květnu 1939. Ze starého obsazení hrají Zelenková, Janoušek, Modrý a Papež. Nově studují: roli opuštěné Dagmar Neumannová, vojáka Frant. Slabiňák, učitele Erhard Martin, lehkomyšlníka Jaroslav Bůžek, studenta Miroslav Žouželka, šumaře Rudolf Knapp, který komponuje rovněž scénickou hudbu, chudáka Otakar Šlehoř a ženicha Miloš Vávra. V »Červnu« paní Ledyňskou bude hrát B. Andresková, Lošana E. Martin. Scény pro obě hry navrhuje František Mareš. Poprvé 14. listopadu.

Stroupežnického veselohru ZVÍKOVSKÝ RARÁŠEK uvede režisér Rudolf Knapp ve vzpomínkovém pásmu RYTÍŘ ČESKÉHO DRAMATICKÉHO UMĚNÍ v neděli 29. listopadu dopoledne — jako druhé letošní matiné. Pána z Hešlova studuje Déda Papež, titulní úlohu Líba Zelenková. Dále hrají: Drožová, Neumannová, Nováčková, Šteflíčková, Krippner, Vik a Žouželka.

Na prosinec připravujeme původní hru Dédy Papeže POKLETÝ BASNÍK, kterou uvede režisér Erhard Martin na scéně arch. Františka Marka s hudbou Miroslava Žouželky. Titulní úlohu studuje autor, v dalších rolích dámy Neumannová, Zelenková, paní Knapp a Martin.

Divadelní a filmové kostýmy jen od

JANA SVÁTKA

Praha I., Perštýn 18, Husova 4. Tel. 35770

Malby pokojů provádí firma

J. SLABIHOUBEK

Praha XII., Höflerova 5. Telefon 513-16

Dobré šaty od krejčího

Josefa Průdka,

Praha XII., Schwerinova 22

Telefon 395-91

Fotoamatérům dobře poradí a jejich snímky vypracuje

fotograf **TRUNEČEK**

VINOHRADY, Mnichovská 56, tel. 287-33

Tiskopisy všeho druhu zhotoví Vám knihtiskárna

ANTONÍN STROJIL

Praha XIII.-Vršovice, Kodaňská tř. 11.

TELEFON 561-86

KLOBOUKY

HRABĚ VINOHRADY